

Fólk hava ikki altíð grund til at vera nøgd

– Tann hjálp, tú fært, er altíð eitt úrslit av, hvat onnur halda um tína stöðu

– Fólk eru ikki altíð nøgd við ta hjálp, tey fáa. Og tey hava heldur ikki altíð grund til at vera nøgd.

Karin Heinesen, sosialráðgevari, talaði sök brúkarans á MBF fundinum um sosialpolitikk í Norðurlandahúsinum leygardagin.

Hon segði, at tað at hon umboðaði brúkarin gjørdi, at hon kundi tosa við aðrar rødd enn tey, har skeggið var ov nær hókuni, og hon helt, at teir trupulleikar hon fór at draga fram vóru galdandi fyri allar brúkarar.

Neyðugt at spyrja brúkarin

Karin Heinesen segði, at skulu ætlaðu broytingarnar í sosiallógnum kunna góðtakast, er neyðugt at lurtast verður eftir sjónarmiði brúkarans um, hvussu sosialir trupulleikar skulu loysast.

– Tað er ein veruleiki, at tær byggja sosiallógirnar skulu lagast til føroysk viðurskifti. Í uppskotinum til eina av lógnum stendur, at serlig tilboð skulu útvegað fólk við líkamligum ella sálárligum brekum.

– Tað er eisini veruleiki, at fólkini, sum arbeida við hesum broytingum, eru fá og at tað er ein tung byrja, sum hesi fá fólk skulu lyfta.

– Men tað er eisini veruleiki, at brúkarin væntar at peningurin verður brúktur væl og at borgarin verður rættvist viðfarin, segði Karin Heinesen.

Ov vánalig upplýsing

Hon segði, at brúkarin heldur, at hann er alt ov illa upplýstur um síni rættindi og sínar skyldur.

– Tosað verður í krókunum um, at øll eru ikki líka fyrri lógini. Og aftur og aftur kæra fólk seg um, at alt ov long tíð gongur frá tí tey eru komin illa fyrri, til nýktandi sosialhjálpi kemur fram.

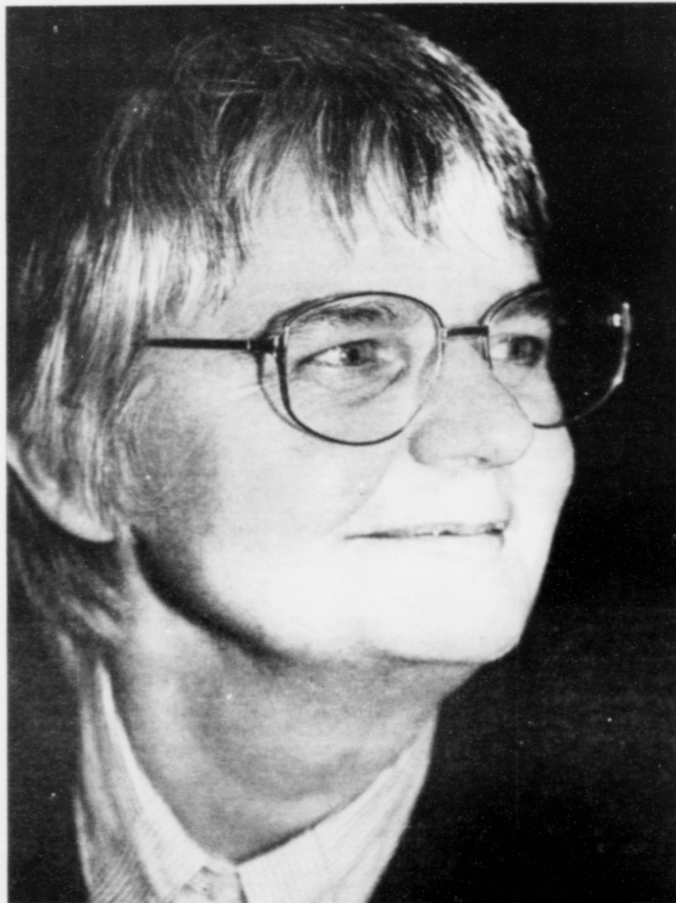
– Tað verður gjørt alt, alt ov lítið fyrri at byggja upp álit millum brúkarin og fólkini og faktólkin í skipanini – og hetta er kanska tað ringasta.

Einkarrættur

Karin Heinesen segði, at í nógvum førum minnir sosiala skipanin í Føroyum um monopol.

– Tað er ein almannastova, ein endurútbúgving og ein hjálpartólamiðstöð.

– Men monopol áleggur serligar skyldur. Helst í slíkari stöðu, har brúkarin ongur valmøguleikar hevur, men fullkomiliga má geva seg upp í hendurnar á hes-

– Spurningur til fullførar:

Hvat hevði tú sagt til, at onnur gera av, hvørja útbúgving tú fært og hvar tú skalt búgva? Heldur tú lítið um tað? Hvi skal ein brekaður so halda øðrvísi?

um monopolum, eigur politiski myndugleikin at leggja rammur, sum tryggja rættarstöðu brúkarans, og somuleiðis at krevja, at brúkarin verður bæði væl upplýstur um síni rættindi og sínar skyldur.

Karin Heinesen segði, at skuldsættar fara ikki framá og at hetta tí skuldi fatast sum tað, at brúkarin hevur eisini eina meining, sum valla víkir stórvægis frá teimum krøvum, faktólk sjálvi seta til dygdargott, sosialt arbeiði.

– Hesi sjónarmið liggja neyvan heldur langt frá tí, tey í Tinganesi halda vera avgjørt rimiligt.

Hvat onnur halda

Ein mentan kann metast eftir, hvussu fólk fara við hvørjem øðrum, helt Karin Heinesen.

– Ein brúkari er eitt fólk, sum í mangar mátar heilt og fult má lata stöðu sína upp í hendurnar á øðrum at meta um.

– Hjálpin ein fær verður altíð eitt úrslit av, hvat onnur, ofta ein herskari av læknun, fysioterapeutur, heimahjálpari sosialráðgevari og øðrum, halda um stöðuna.

– Tað eru tey, sum hava valdið, og tað fær neyvan verið øðrvísi. Men tað er manninkandi ikki at tryggja sær, at brúkarin fær síni sjónarmið fram.

– Nú á døgum kunnu fólk krevja, at hugburður viðgerðarans hvílir á grundsjónarmiðini um at nýta tær einsaka, og um at fólk, sum hava umstøður til tess, mennast alt lívið. Fólk flest vaksa við uppgávu, verða tey tikin við upp á

– Nú nýggjar, sosialar lógir skulu gerast í Føroyum, kundi hugsast, at tað nettupp var úrslit av umhugsni og virðing at tikið brúkarafelagini við upp á ráð í royndum at fáa sum mest burtur úr hvørjari krónu.

– Tað er ikki neyðugt at stíðna í einum stórum pappírsveldi. Vit kunnu tvørturímóti royna at heysta fyrminirnar av, at vit eru fá og landið lítið.

Hvat hevði tú sagt?

Karin Heinesen visti á, hvat háskulastjórin Ole Lauth skrivaði í Politiken herfyri um, at avgerðin um útbúgving, hjálpartól, arbeiði og forsyrgjaragrundarlag í nógv størri mun kann latast tí brekaða upp í hendurnar at taka stöðu til.

– Ljóðar hetta sum tvælt í oyrunum á einum fullførum, verður viðkomandi vinarliga biðin at svara spurninginum: Hvat hevði tú sagt til, at onnur skulu gera av, hvørja útbúgving tú tekst, hvat arbeiði tú tekst og var tú skalt búgva?

– Hevði tú hildið lítið um tað? Hvi skalt tú so krevja, at tann brekaði skal halda øðrvísi?

– Tað hevði verið politikkur at givið brúkarabólkinum innlit í, hvørjar figgjarligar karmar tey hava at virka innanfyri.

– Ein vánlig atfinning ímóti hesum er, at tað hevði givið brekaðum alt ov nógvir ósigar. Men eitt gott liv er úrslit av teimum lívsroyndum, hvør einstakur ger, t.v.s. av teimum ósigurum og sigurum, sum tær avgerðir, ein sjálvur hevur tikið, føra til. Hetta er galdandi fyrri øll og sostatt eisini fyrri brekað fólk, segði Karin Heinesen.

Peningurin kann og skal brúkast betur

Karin Heinesen visti at enda á, at í øllum norðurlondum verður kjakast um hugtakið vælferðarsamfelag.

– Aðrenn vit fáa dygdar-góðar, føroyskar loysnir á føroyskum, sosialum spurningum, fara vit at sanna, at sosialpolitikkur í hinum norðurlondum er broyttur.

– Aðrar skipanir eru á veg enn tær, vit kenna úr Danmark. Í øllum norðurlondum eru fólk vordin greidd um, at peningurin kann og skal brúkast betur, enn hann verður í dag. Tað er ikki bara í Føroyum, neyðugt er við skynsamligum sparsmi.

– Og tað er eingin, sum forðar okkum í at vita, hvønn veg rákið gongur fyrri at gera betri, sosialt arbeiði.

– Brúkarin er her. Tey avvarðandi eru her, til reiðar at lýsa stöðuna. Sjúklingafelagum er nóg mikið av. Lat okkum samstarva.

– Tá verður talan um veruliga stýring og ikki um stýring, sum starvsfólk og brúkarar eru ónøgd við.

Karin dró sostatt stutt saman og segði, at tær var í fyrsta lagi á samstarvi og sínámillum upplýsing. Í øðrum lagi segði hon, at tað er neyðugt, at tað eru fólk við vitan og royndum, sum upplýsa. Brúkarar eru eisini fólk við vitan og royndum. Í triðja lagi helt hon, at ráðgeving frá fakfólki er bæði ynskilig og neyðug, men endamálið má vera at gera brúkarin betur førin fyrri at taka egnar avgerðir. Og í fjórða lagi helt hon at vit mugu semjast um at fáa sum mest burturúr, bæði peningaliga og menniskjansliga. Og hon segði at enda:

– Dygdin í einumhvørjum samstarvi er eitt úrslit av tí hugburði, tey samstarvandi hava til sín sjálvs og tey, samstarvað verður við. Tí er alt hetta, eg havi sagt, í stóran mun ein spurningur um hugburð.

råd.

– Um vit kalla hvønn annan viðskiftafólk, brúkara, ella okkurt annað, víkar ikki tann veruleika, at máttin, vit fara við hvørjum øðrum, vísir virðing okkara.

Ikki neyðugt

Karin Heinesen helt eisini, at tað saktans kann bæta um ta mentan, sum hevur tikið seg upp í almennu, sosiala hjálparskipanini, uttan at tað kostar alla verðina.

– At øll skulu vera líka fyrri lógini merkir ikki, at øll skulu hava líka nógv. Tað merkir at øll skulu viðfarast við líka stórum umhugsni og líka stórar virðing.

– Eingin kann krevja at brekað fólk skulu hava størri bita av kókuni enn onnur.

– Nógv verður tosað um figgjarstøðuna í landinum, men ongín tosar um, hvat ymsar loysnir á sosialum trupulleikum í veruleikanum kosta.

